

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1977/99

Karar Sayısı : 1977/116

Karar Günü : 27/9/1977

Resmi Gazete tarih/sayı : 11.11.1977/16110

İtiraz yoluna başvuran : İstanbul ikinci Asliye Ticaret Mahkemesi.

İtirazın konusu : 25 Ağustos 1971 günlü, 1475 sayılı Yasanın 4 Temmuz 1975 günlü, 1927 sayılı Yasa ile değişik 14. maddesinde yer alan :

"Kıdem tazminatından doğan sorumluluğu işveren özel şahıslara veya sigorta şirketlerine sigorta ettiremez." yolundaki hükmün Anayasa'ya aykırılığı savını ciddi bulan mahkeme, bu kuralın iptali için Anayasanın değişik 151. maddesi uyarınca Anayasa Mahkemesine başvurmuştur.

I. OLAY:

Davacı ortaklıklar ile davalı sigorta şirketi arasında çeşitli sosyal sigorta grup sözleşmeleri yapılmıştır. Bu sözleşmelerle davalı sigorta şirketi davalı firmaların işyerlerinde çalışan işçilerin ölümü, kaza sonucu ölümü veya kaza sonucu malul olmaları halinde işverene düşen sorumluluk rizikoları ile bunlara ek olarak işçilerin işden ayrılma ve çıkarılma halinde ödenecek kıdem tazminatı rizikolarını sigorta etmiştir. Sözleşmeler uyarınca uygulama yapılırken davalı şirket, davacılara gönderdiği çeşitli yazılarda, bu sözleşmelerin değiştirilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Gerekçe olarak, 1475 sayılı Yasanın 1927 sayılı Yasa ile değişik 14. maddesinde yer alan "kıdem tazminatından doğan sorumluluğu işveren özel şahıslara ve sigorta şirketlerine sigorta ettiremez." yolundaki hükmü göstermiş ve Ticaret Bakanlığının buna ilişkin genelgesinin de bu değişikliği zorunlu kıldığını savunmuştur. Davacılar davalının önerisine yanaşmamışlar ve davalının dayandığı 1927 sayılı. Yasa ile getirilen kıdem tazminatının sigorta ettirilemeyeceği yolundaki hükmün Anayasa'ya aykırı olduğunu ileri sürmüşlerdir.

Anayasa'ya aykırılık savının ciddi olduğu kanısına varan Mahkeme sözü geçen hükmün iptali için Anayasa Mahkemesine başvurmuştur.

III. METİNLER:

1- İtiraz konusu Yasa kuralı:

25/8/1971 günlü, 1475 sayılı İş Kanununun 14. maddesini değiştiren 4/7/1975 günlü, 1927 sayılı Yasanın birinci maddesinde yer alan ve iptali istenen hüküm şöyledir :

"Madde 14-

.....
..

Kıdem tazminatından doğan sorumluluğu işveren özel şahıslara veya sigorta şirketlerine sigorta ettiremez."

2- Dayanılan Anayasa kuralları:

Madde 40- Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahiptir. Özel teşebbüsler kurmak serbesttir.

Kanun, bu hürriyetleri, ancak kamu yararı amacıyla sınırlayabilir.

Devlet, özel teşebbüslerin millî iktisadın gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürümesini, güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri alır.

Madde 48- Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Bu hakkı sağlamak için sosyal sigortalar ve sosyal yardım teşkilâtı kurmak ve kurdurmak Devletin ödevlerindendir.

IV. İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesinin, İçtüzüğü'nün 15. maddesi uyarınca yaptığı ilk inceleme toplantısında aşağıdaki konu üzerinde durulmuştur.

Taraflar arasındaki sözleşme hükümlerine göre; davacıların işyerlerinde çalışan işçilerin veya hak sahiplerinin işverence ödenmesi gereken kimi alacakları, davalı sigorta ortaklığınca sigorta edilmiştir. Dava dilekçesinde sigorta edilen alacak kalemleri : Ölüm, kaza sonucu ölüm ve kaza sonucu maluliyet dolayısıyla ödenmesi gereken alacaklar ve bunlara ekli olarak işten ayrılma ve çıkarılma halinde kıdem tazminatı olarak gösterilmiştir. Davalı sigorta ortaklığı; bu konulardaki sözleşmelerin uygulanma olanağını yitirdiğini, sözleşmelerle üstlenilen borcun düştüğünü çünkü sözleşme gününden sonra çıkan A/7/1975 günlü, 1927 sayılı Kanun uyarınca işverenin kıdem tazminatına ilişkin sorumluluğunu sigorta ettiremeyeceğini, bu nedenle sözleşmelerin değiştirilmesi gerektiğini bildirmiştir. Davacılar, kıdem tazminatına ilişkin sigorta dışındaki sözleşme hükümlerinin işlerliğine sözü geçen kanun hükmünün engel olmadığını savunmuşlar ve davalının "yapmak istediği değişikliklerden doğan muarazanın men'i ile sözleşmelerin kıdem tazminatı dışındaki hükümlerinin aynen uygulanması lüzumunun tespiti" isteğiyle mahkemeye başvurmuşlardır.

Dava dilekçesinin incelenmesinden açıkça anlaşıldığına göre; dava, taraflar arasındaki sözleşmelerin kıdem tazminatı dışındaki hükümlerine davalının uymasını sağlamak amacıyla açılmıştır. Hernekadar davalı, sözleşmelerin bir bütün olduğunu, sigorta ettirilen ölüm, kaza sonucu Ölüm, kaza sonucu maluliyet hallerinde de kıdem tazminatının söz konusu olduğunu, bu nedenle sigorta ettirilen risklerin tümünün kıdem tazminatından soyutlanması olanağının bulunmadığını ileri sürmekte ise de, bu sav tutarlı değildir. Çünkü gerek kıdem tazminatının, gerek öteki risklere ilişkin tazminat kalemlerinin, İş Kanunu ve Borçlar Kanunu hükümlerine göre ayrı ayrı hesaplanması ve dökümlerinin gösterilmesi mümkündür.

Öte yandan kıdem tazminatı riskinin sigorta edilip edilmeyeceği konusu, taraflar arasında herhangi bir uyuşmazlık oluşturmadığına göre, 4/7/1975 günlü, 1927 sayılı Kanunla öngörülen "Kıdem tazminatından doğan sorumluluğu, işveren özel şahıslara veya sigorta şirketlerine sigorta ettiremez." yolundaki hükmün de davada uygulanma yeri bulunmadığı açıkça ortaya çıkmaktadır. Davada uygulanma yeri bulunmayan bir kanun hükmünün iptali için mahkemece, Anayasa Mahkemesine başvurulmasına Anayasa'nın 151. maddesinin birinci fıkrasının öngördüğü kural elvermez, itiraz, mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddedilmelidir.

V. SONUÇ

25 Ağustos 1971 günlü, 1475 sayılı Yasanın 4 Temmuz 1975 günlü, 1927 sayılı Yasa ile değişik 14. maddesinin onyedinci fıkrasında yer alan : "Kıdem tazminatından doğan sorumluluğu işveren özel şahıslara veya sigorta şirketlerine sigorta ettiremez." hükmünün Mahkemenin elindeki davada uygulama yeri olmadığından itirazın Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddine;

27/9/1977 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Esas Sayısı : 1977/99
Karar Sayısı : 1977/116

Başkan
Kâni Vrana

Başkanvekili
Şevket Müftügil

Üye
Ziya Önel

Üye
Abdullah Üner

Üye
Ahmet Koçak

Üye
Şekip Çopuroğlu

Üye
Fahrettin Uluç

Üye
Muhittin Gürün

Üye
Lütfi Ömerbaş

Üye
Ahmet Erdoğan

Üye
Hasan Gürsel

Üye
Ahmet Salih Çebi

Üye
Adil Esmer

Üye
Nihat O.
Akçakayalıoğlu

Üye
Ahmet H. Boyacıoğlu